

Na podlagi 13. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg in 78/23 – ZUNPEOVE), 14. člena Statuta Občine Ilirska Bistrica (Uradni list RS, št. 189/20) ter predloga Zavoda za varstvo kulturne dediščine št. NG-0166-1/2024 z dne 19. 6. 2024 je Občinski svet Občine Ilirska Bistrica na seji dne sprejel

ODLOK
o razglasitvi gradu Kalec na Baču za kulturni spomenik lokalnega pomena

1. člen

Za kulturni spomenik lokalnega pomena (v nadaljnjem besedilu: spomenik) se razglasi naslednja enota dediščine: Bač - Grad Kalec, EID 1-07579.

V tem odloku uporabljeni izrazi, zapisani v moški slovnični obliki, so zapisani kot nevtralni izrazi za moško in žensko slovnično obliko.

2. člen

Vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za spomenik so:

- grad je umeščen na dvignjen plato zahodno od vasi Bač v nepozidan prostor znotraj kulturne krajine;
- grad iz 17. stoletja je bil v 20. stoletju večinoma porušen, a je celoten prostor z ostanki gradu nedegradiran;
- v celoti je ohranjen renesančno zasnovan okrogel stolp, ki je redek celovito ohranjen tovrsten arhitekturni element na širšem območju. V njem je ohranjenih nekaj originalnih kamnitih strelnih lin in kamnitih okenskih okvirjev s profiliranimi prekladami. Vrhnji del stolpa plastično izstopa kot obroč, oprt na kamnite konzole opremljene z ozkimi strelnimi linami. Streha nizke stožčaste oblike je krita z bobrovcem;
- na osnovi ostankov gradu in ruševin je mogoče interpretirati baročno oblikovan grad v celoti z vsemi prvotnimi objekti in elementi;
- iz vasi Zagorje je bil proti gradu zasajen dvostranski drevored od katerega je ohranjenih nekaj lipovih dreves;
- na gradu je v 19. stoletju živel in deloval Miroslav Vilhar, pesnik, skladatelj in narodni buditelj, ki je leta 1869 na območju gradu organiziral šesti vseslovenski tabor.

Varovane sestavine spomenika so:

- umeščenost spomenika v prostor;
- veduta na grad;
- stolp, ohranjeni zidovi glavnega objekta, ostanki mejnega zidu in gospodarskih objektov: obstoječi tlorisni in višinski gabariti, konstrukcijska zasnova in gradiva, kritina, arhitekturni členi, barva, struktura fasad ter kamnoseško obdelani elementi;
- notranjščina stolpa: arhitekturna zasnova in oblikovanje, avtentični ometi in morebitni še neodkriti elementi;
- ostaline krajinskih ureditev. V primeru novih odkritij, je možna vzpostavitev starejše krajinske zasnove;
- arheološke ostaline.

Obseg spomenika:

Spomenik obsega nepremičnine:

- parcele št.: 3436/18 (južni del ob parcelah 3436/46 in delno ob 3446/2), 3436/32, 3436/33, 3436/34, 3436/35, 3445/1, 3445/2, 3445/3, 3446/2 (del ob jugovzhodni meji parcele 3436/18), 3460, 5132, 5173, 5174, 5175, 5182, 5206, 5239, 5266, 5283, vse k. o. 2509 Bač;

- stavba št. 552, k. o. 2509 Bač.

Zaradi zagotavljanja prostorske celovitosti se spomeniku določi vplivno območje, ki obsega nepremičnine:

- parcele št.: 3436/18 (del), 3436/18 (del), 3436/19, 3436/46, 3436/47, 3442/1, 3442/2, 3442/3, 3442/4, 3446/1, 3446/2 (del), 3464, vse k. o. 2509 Bač.

Meje spomenika in njegovega vplivnega območja sta določeni na digitalnem katastrskem načrtu z dne 19. 6. 2024.

3. člen

Za spomenik velja splošni varstveni režim, ki določa:

- ohranjanje vseh varovanih sestavin spomenika;
- prepoved spreminjanja varovanih sestavin spomenika; v primeru okrnitve spomenika ali njegovega varovanega dela je treba zagotoviti povrnitev v prvotno stanje na stroške povzročitelja;
- prepoved gradnje ali postavljanja trajnih ali začasnih objektov na območju spomenika, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam ali drugih oznak, razen kadar so ti nujni za učinkovito ohranjanje in predstavitev ter delovanje dediščine;
- zagotavljanje dostopa javnosti v obsegu, ki ne ogroža varovanja spomenika, namembnosti in pravic lastnika;
- ob posegih v spomenik (zlasti pod obstoječe tlake in temelje objektov ter v zemeljske plasti) je potrebno opraviti arheološke raziskave, s katerimi se natančneje določijo ukrepi varstva ali arheološke ostaline nadzorovano odstranijo. Arheološke raziskave obsegajo tudi poizkopavalno obdelavo arhiva arheološkega najdišča;
- v primeru izjemnega odkritja, predvsem ostankov grajenih struktur, je potrebno ostaline ohraniti ali prezentirati na mestu odkritja.

4. člen

Za vplivno območje velja varstveni režim, ki določa:

- posegi, ki bi degradirali veduto na ohranjene grajene strukture in objekte niso dovoljeni;
- prepoved postavljanja ali gradnje začasnih ali trajnih objektov, vključno z nadzemno in podzemno infrastrukturo ter nosilci reklam, razen kadar so ti potrebni za uporabo, delovanje, ohranjanje in prezentacijo spomenika ter v skladu s kulturnovarstvenimi pogoji zavoda.

5. člen

Lastnik, posestnik in upravljavec spomenika morajo v sorazmerju s svojimi zmožnostmi javnosti omogočiti dostopnost spomenika in njegovo predstavljanje. Javni dostop ne sme ogrozati spomenika in posameznih spomeniških vrednot, zlasti ne njegove osnovne namembnosti. Dopustno je tako izvajati kulturne prireditve, če ne ogrožajo varovanih sestavin spomenika.

6. člen

Spomenik mora biti označen v skladu s Pravilnikom o označevanju nepremičnih kulturnih spomenikov (Uradni list RS, št. 94/21) z oznako, ki ne krni likovne podobe ali posameznih delov kulturnega spomenika.

7. člen

Za vse posege v spomenik in v njegovo vplivno območje, razen če zakon ne določa drugače, je treba predhodno pridobiti kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje zavoda.

8. člen

Pristojno sodišče po uradni dolžnosti zaznamuje v zemljiški knjigi status kulturnega spomenika na nepremičninah, navedenih pri kulturnih spomenikih v rubriki »Obseg spomenika«, razen, če je pri kulturnem spomeniku v rubriki »Vpis zaznambe spomeniškega območja v zemljiško knjigo« navedeno drugače.

9. člen

Nadzor nad izvajanjem odloka opravlja inšpektorat, pristojen za področje kulturne dediščine.

10. člen

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Številka: 622-0002/2024

Datum:

Župan Občine Ilirska Bistrica
Dr. Gregor Kovačič